

ปรัชญาบรรณกรรม

การศึกษารวบรวมที่เกี่ยวข้องในบทนี้ จะครอบคลุมหัวข้อการศึกษาคริสตศาสนศาสตร์ในประเทศไทย สถาบันพระคริสตธรรมในประเทศไทย การใช้และความต้องการสารนิเทศของอาจารย์และนักศึกษา ห้องสมุดภายในสถาบันพระคริสตธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาคริสตศาสนศาสตร์ในประเทศไทย

การศึกษาคริสตศาสนศาสตร์ในประเทศไทย คือการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในด้านพระคริสตธรรมคัมภีร์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านปรัชญาและทฤษฎีของศาสนา ด้านพระคัมภีร์ ด้านศาสนศาสตร์ตามแนวคริสตศาสนา ด้านศีลธรรม คริสเตียนและศาสนศาสตร์ว่าด้วยเรื่องการภาวนาธรรม ด้านระเบียบแบบแผนปฏิบัติและคริสตจักรท้องถิ่น ด้านศาสนศาสตร์ว่าด้วยเรื่องสังคมวิทยาของคริสเตียน ด้านประวัติศาสตร์ศาสนาและประวัติศาสตร์คริสตจักร ด้านคณะนิกายต่าง ๆ ในคริสตศาสนา และด้านศาสนาเปรียบเทียบและศาสนาอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เข้าใจพระคัมภีร์และหลักคำเชื่อศรัทธาอย่างถูกต้อง สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปเผยแพร่และสั่งสอนได้ นอกจากนี้ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาการอื่น ๆ ซึ่งอาจมีการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันไปในแต่ละสถาบัน โดยทั่วไปจะประกอบด้วยวิชาไทยศึกษา จิตวิทยา ตรรกศาสตร์ หลักวาทการ ภาษาอังกฤษ ภาษากรีก และภาษาฮีบรู ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษามีพื้นฐานที่ดีในด้านทักษะทางภาษา ความคิด และการวิเคราะห์ ซึ่งจะเป็นส่วนเสริมสำหรับการอธิบายและการตีความในการเรียนพระคริสตธรรมคัมภีร์ได้ดียิ่งขึ้น

การจัดหลักสูตรการศึกษาของสถาบันพระคริสตธรรมในประเทศไทยในปัจจุบันมีความหลากหลาย เฉพาะในระดับปริญญาตรี สามารถแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะใหญ่ ได้แก่ หลักสูตรคริสตศาสนศาสตร์ หลักสูตรดนตรีคริสตจักร หลักสูตรพันธกิจคริสตจักร และหลักสูตรปรัชญาและศาสนา

หลักสูตรคริสตศาสนศาสตร์ คือหลักสูตรการศึกษาที่มุ่งเน้นวิชาการด้านศาสนศาสตร์ของศาสนาคริสต์โดยตรง ได้แก่ วิชาพันธสัญญาเดิมและใหม่ วิชาอรรถาธิบายพระคัมภีร์ วิชาศาสนศาสตร์ระบบ วิชาศาสนศาสตร์ประวัติศาสตร์ วิชางานอภิบาลศิษย์ วิชาคริสเตียนศึกษา และวิชาการประกาศพระกิตติคุณ (หนังสือคู่มือโรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ 2002-2003 : 2545, 25) เป็นหลักสูตรที่มีผู้ให้ความสนใจในการศึกษามากกว่าหลักสูตรอื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษา

หลักสูตรนี้จะออกไปประกอบอาชีพหลายด้าน เช่น บางคนทำงานในหน่วยงานหรือองค์การของคริสเตียน บางคนทำงานในคริสตจักร และบางคนทำงานในโรงเรียนหรือโรงพยาบาล เป็นต้น

หลักสูตรดนตรีคริสตจักร คือหลักสูตรการศึกษาดนตรีในด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในการนมัสการของคริสตจักร ส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นสาขาเปียโน สาขาไวโอลิน และสาขาการร้องเพลง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนสาขาเหล่านี้เป็นวิชาเอกและวิชาโทได้ ส่วนวิชาที่ศึกษาจะมุ่งเน้นด้านประวัติของบทเพลงนมัสการ ทฤษฎีดนตรี และทักษะในการเล่นดนตรีเป็นหลัก ผู้เรียนจะเรียนวิชาด้านคริสตศาสนศาสตร์ควบคู่ไปด้วย แต่จะมีวิชาทางด้านคริสตศาสนศาสตร์น้อยกว่าผู้ที่เรียนหลักสูตรคริสตศาสนศาสตร์ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านนี้ จะประกอบอาชีพที่แตกต่างกันไป เช่น ครูหรืออาจารย์สอนดนตรีและการร้องเพลงในโรงเรียน ผู้นำและผู้สอนการร้องเพลงประสานเสียงในคณะนักร้องของคริสตจักร หรืออาจารย์สอนหลักสูตรดนตรีคริสตจักรในสถาบันพระคริสต์ธรรม เป็นต้น

หลักสูตรพันธกิจคริสตจักร คือหลักสูตรที่สอนวิชาการต่าง ๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากกว่าการเรียนทฤษฎีในชั้นเรียน เช่น วิชาหลักการเทศนา การบุกเบิกหรือก่อตั้งคริสตจักรใหม่ การเพิ่มพูนคริสตชนสมาชิก และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการทำพันธกิจ เป็นต้น (พระคริสตธรรมกรุงเทพ: หนังสือคู่มือ 1998-2002: 2541, 27-28) เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและฝึกปฏิบัติจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการทำงานในคริสตจักรแต่ละแห่ง ผู้ที่ศึกษาด้านนี้ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่กำลังทำงานในคริสตจักรและมีประสบการณ์ด้านพันธกิจคริสตจักร นักศึกษาที่สำเร็จหลักสูตรนี้ส่วนใหญ่จะทำงานเป็นครูศาสนา ซึ่งเป็นผู้ที่อุทิศตนเองเพื่อการทำงานในคริสตจักรและสังคม เป็นสมาชิกสมบรูณ์ของคริสตจักร มีความรู้ทางด้านคริสตศาสนศาสตร์ และได้รับการแต่งตั้งถูกต้องตามระเบียบขององค์การคริสเตียนที่คริสตจักรนั้นสังกัด หรืออาจเป็นศาสนาจารย์ ซึ่งหมายถึงครูศาสนาที่ผ่านการสอบเป็นศาสนาจารย์จากกรมการศาสนศาสตร์ศึกษา หรืออาจทำงานเป็นศิษยาภิบาล ซึ่งหมายถึงผู้ที่ทำงานในตำแหน่งผู้ดูแลสูงสุดของคริสตจักร โดยต้องเป็นศาสนาจารย์หรือครูศาสนา หรือเป็นผู้ที่สำเร็จหลักสูตรทางด้านคริสตศาสนศาสตร์ และเป็นสมาชิกสมบรูณ์ของคริสตจักรท้องถิ่น ได้รับการเชิญเป็นลายลักษณ์อักษรจากคริสตจักรนั้น ๆ และได้รับการแต่งตั้งถูกต้องตามระเบียบขององค์การคริสเตียนที่คริสตจักรนั้นสังกัด

หลักสูตรปรัชญาและศาสนา คือหลักสูตรการศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์ การตีความ และการวิจารณ์ศาสนา เพื่อให้เป็นการเชื่อที่มีเหตุผลชัดเจนขึ้น และการศึกษาเนื้อหาทางปรัชญาเชิงศาสนศาสตร์ (นิทราพร ลัดดากรพันธุ์: 2542, 22) ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรนี้ส่วนใหญ่จะออกไปเป็นบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์การของคริสเตียน เป็นครูศาสนาในคริสตจักร หรือเป็นอาจารย์ที่สอนทางด้านศาสนาคริสต์ในโรงเรียนหรือสถาบันพระคริสต์ธรรม เป็นต้น

สถาบันพระคริสต์ธรรมในประเทศไทย

ในประเทศไทยปัจจุบันวงการคริสเตียนิกายโปรเตสแตนต์ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาทางด้านศาสนศาสตร์มากขึ้น โดยการสนับสนุนให้ทุนการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจศึกษาทางด้านศาสนศาสตร์ และผลักดันให้ผู้ที่มีความเต็มใจจะทำงานในคริสตจักรได้มีโอกาสทางการศึกษาด้านศาสนศาสตร์ในระดับการศึกษาสูงสุด ประกอบกับการที่ผู้นำในคริสตจักรหลายแห่งให้ความสนใจศึกษาเรื่องความรู้ทางพระคัมภีร์มากกว่าเดิม สถาบันพระคริสต์ธรรมในปัจจุบันนี้จึงมีเพิ่มขึ้นถึง 50 แห่ง กระจายอยู่ทุกภาคในประเทศไทย สถาบันพระคริสต์ธรรมเหล่านี้เปิดสอนทางด้านศาสนศาสตร์หลายระดับ ทั้งหลักสูตรระยะสั้น 2-3 เดือน หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรระดับปริญญาตรี จนถึงระดับปริญญาโท นักศึกษาสามารถเลือกเรียนได้ทั้งแบบเรียนประจำครบตามหลักสูตร หรือเรียนเฉพาะวิชาที่สนใจ เรียนภาคค่ำ หรือเรียนทางไปรษณีย์ (เสรี หล่อแก้ว, 2543: 10) ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สนใจ แต่มีความจำเป็นไม่สามารถเรียนในภาคปกติได้ สถาบันพระคริสต์ธรรมแต่ละแห่งจะสังกัดองค์การที่ได้รับการรับรองจากกรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมี 4 องค์การ ได้แก่

1. สภาคริสตจักรในประเทศไทย
2. สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย
3. สหคริสตจักรแบปติสต์ในประเทศไทย
4. มูลนิธิคริสตจักรวันเสาร์แห่งประเทศไทย

สถาบันพระคริสต์ธรรม ที่มีนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 10 คนขึ้นไป จำนวน 9 แห่ง มีรายละเอียดตามองค์การที่สังกัด ดังนี้

1. สังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

สภาคริสตจักรในประเทศไทย (The Church of Christ in Thailand—CCT) คือ องค์การทางศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ที่รวมตัวกันเพื่อทำพันธกิจของพระเจ้าในประเทศไทย ประกอบด้วย พันธกิจคริสตจักร พันธกิจเสริมสร้างคริสตจักรและชุมชน พันธกิจพัฒนามนุษยชาติ และสวัสดิการ พันธกิจการคลังและทรัพย์สิน พันธกิจการศึกษา และพันธกิจการแพทย์ โดยมีหลักข้อเชื่อธรรมนูญสภาคริสตจักรในประเทศไทย และข้อปฏิบัติอยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน (สำนักเลขาธิการ สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 2541: 9)

การดำเนินงานของสภาคริสตจักรในประเทศไทย เริ่มจากการที่คริสตจักรโปรเตสแตนต์ในยุโรปได้ส่งมิชชันนารีเข้ามาสู่ประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2371 (ค.ศ. 1828) และได้ก่อตั้งเป็นกลุ่มคริสตศาสนิกชนไทยนิกายโปรเตสแตนต์เมื่อ พ.ศ. 2477 (ค.ศ. 1934) ภายใต้ชื่อว่า "คริสตจักรในสยาม" ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น "สภาคริสตจักรในประเทศไทย" เมื่อ พ.ศ. 2486 สภาคริสตจักรใน

ประเทศไทยได้รับอนุญาตให้ตั้งเป็นองค์การทางศาสนา และได้รับการรับรองฐานะขององค์การ จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ หลังจากนั้นมิชชันนารีจากสหรัฐอเมริกา คือ คองกรีเกชันแนล (Congregational) อเมริกันแบปติสต์ (American Baptist) และเพรสไบทีเรียน (Presbyterian) ได้ทยอยเข้ามาในประเทศไทยตามลำดับ จนกระทั่ง พ.ศ. 2374 (ค.ศ. 1831) ฝ่ายเพรสไบทีเรียนได้กระทำกิจการด้านต่าง ๆ เจริญเป็นปึกแผ่นตลอดมา และเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่จะทำให้คริสตจักรที่ตั้งขึ้นในประเทศไทยเป็นคริสตจักรของคนไทย คริสตจักรเพรสไบทีเรียนของสหรัฐอเมริกาจึงส่งเสริมให้คริสตศาสนิกชนในประเทศไทยตั้งสภาคริสตจักรของตนเองขึ้น เพื่อเตรียมคริสตศาสนิกชนไทยให้เป็นผู้รับงานต่อไป ใน พ.ศ. 2500 (ค.ศ. 1957) คณะเพรสไบทีเรียนได้สลายตัวจากการเป็นมิชชันและมิชชันนารี มีฐานะใหม่เป็น "ผู้ร่วมงานมิชชัน" (Mission Co-workers) ของสภาคริสตจักรในประเทศไทยโดยได้มอบงานต่าง ๆ และทรัพย์สินทั้งสิ้นให้แก่สภาคริสตจักรในประเทศไทย (พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสาทุก อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 88-90)

ปัจจุบัน สภาคริสตจักรฯ มีคริสตจักรและหมวดคริสเตียนต่าง ๆ อยู่ภายใต้สังกัดทั้งหมด 19 ภาค จำนวน 906 แห่ง มีสมาชิก 129,956 คน (หน่วยงานพัฒนาบุคลากรแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย, 2545: 54-55) สมาชิกในคริสตจักรทั้งหมดมีส่วนร่วมดูแลและรับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่สภาคริสตจักรฯ เป็นผู้ดำเนินการ ทั้งในด้านพันธกิจการแพทย์ เช่น มีโรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน ที่เปิดทำการรักษามานานกว่า 50 ปี พันธกิจการศึกษา เช่น มีทั้งโรงเรียนที่สอนวิชาการทั่วไป เช่น โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เป็นต้น และสถาบันที่สอนทางด้านคริสตศาสนศาสตร์ คือคณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ และโรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ เป็นต้น

● คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ

มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย เพื่อแสดงถึงความรักของพระเจ้า ความเชื่อ ความศรัทธาของมนุษยชาติต่อพระเจ้า และความเกื้อกูลซึ่งกันและกันของมนุษยชาติ ตลอดจนการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการบริการรับใช้สังคม นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยและความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การวิวัฒน์ทางวิชาการ และแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ (รายงานประจำปีมหาวิทยาลัยพายัพ พ.ศ. 2537-2538, 2538: 1-5) มหาวิทยาลัยพายัพเปิดสอนการศึกษาระดับปริญญาตรี 9 คณะ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะบัญชี การเงิน และการธนาคาร คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค คณะวิทยาศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี

และในระดับปริญญาโท 6 สาขาวิชา ได้แก่ บริหารธุรกิจ ธุรกิจระหว่างประเทศ ภาษาศาสตร์ การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ศาสนศาสตร์ และปรัชญาศาสนา

คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี มี 2 ภาควิชาคือภาควิชาคริสตศาสนศาสตร์ และภาควิชาปรัชญาและศาสนา ซึ่งเน้นการศึกษาความรู้ทางศาสนธรรม การวิจัยเนื้อหาทางปรัชญาศาสนา คริสต์ และศาสนศาสตร์ในระดับสูง เพื่อจัดเตรียมบุคลากรของคริสตจักร และชุมชนให้มีความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับคริสตศาสนาและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในคริสตจักรหรือองค์การคริสเตียนได้อย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนคริสเตียนและสังคมทั่วไป โดยภาควิชาศาสนศาสตร์ เปิดสอน 3 หลักสูตร ได้แก่

1. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตทางคริสตศาสนศึกษา สำหรับผู้ที่ต้องการเป็นศิษยาภิบาล ครูคริสเตียนศึกษา และอนุศาสนิก
2. หลักสูตรศาสนศาสตรบัณฑิตต่อเนื่อง สำหรับผู้ที่เป็นศิษยาภิบาล หรือกำลังทำงานในคริสตจักรหรือองค์การคริสเตียน
3. หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สำหรับผู้ที่เป็นศิษยาภิบาล และผู้ที่ประสงค์จะเป็นศิษยาภิบาลหรืออนุศาสนิก หรือทำงานด้านการสอนในสถาบันหรือองค์การคริสเตียน

ส่วนภาควิชาปรัชญาและศาสนา เปิดสอน 2 หลักสูตร ได้แก่

- 1 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตทางปรัชญาและศาสนา สำหรับบุคคลทั่วไปที่ทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชน และ
- 2 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตทางปรัชญาและศาสนา สำหรับผู้ที่ทำงานในองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านศาสนา

ปัจจุบัน คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารีมีอาจารย์ประจำชาวไทย 15 คน ชาวต่างประเทศ 4 คน และมีนักศึกษาระดับปริญญาตรี 95 คน นักศึกษาระดับปริญญาโท 11 คน

● โรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ (Bangkok Institute of Theology)

โรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ (Bangkok Institute of Theology) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2484 (ค.ศ. 1941) ชื่อว่าศูนย์อบรมพระคัมภีร์เล่งกวง ต่อมาในปี พ.ศ. 2503 ได้รับใบอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นโรงเรียนสอนคริสตศาสนาโดยใช้ชื่อว่า โรงเรียนอบรมพระคัมภีร์ และได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นโรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ในปี พ.ศ. 2514 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้บริหารสูงสุด มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างนักศึกษาให้เป็นผู้มีความสามารถในงานคริสเตียนศึกษา เป็นผู้ประกาศข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์ และเป็นศิษยาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว โรงเรียนจึงกำหนดขอบข่าย

สำคัญในการฝึกฝนนักศึกษาด้วยการเน้นการดำเนินชีวิตฝ่ายวิญญาณ การศึกษาด้านวิชาการ และการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม

หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสมาคมศาสนศาสตร์ศึกษาแห่งเอเชียอาคเนย์ (Association for Theological Education in South East Asia – ATESEA) แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ประกาศนียบัตรศาสนศาสตร์
2. ปริญญาตรีศาสนศาสตร์ แบ่งเป็น
 - 2.1 ปริญญาตรีศาสนศาสตร์ สำหรับผู้ที่สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
 - 2.2 ปริญญาตรีศาสนศาสตร์ต่อเนื่อง สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรทางด้านศาสนศาสตร์
3. ปริญญาโทศาสนศาสตร์ แบ่งเป็น
 - 3.1 ปริญญาโทศาสนศาสตร์ สาย A สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - 3.2 ปริญญาโทศาสนศาสตร์ สาย B สำหรับผู้ที่สำเร็จปริญญาตรีศาสนศาสตร์โดยเฉพาะ

นอกจากนี้ ยังมี การเปิดสอนในภาคค่ำบางวิชา เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคริสเตียนไทยที่ต้องการเพิ่มความรู้ทางด้านคริสตศาสนศาสตร์ แต่ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะศึกษาในภาคปกติ โดยจะจัดสอนวิชาต่าง ๆ สลับเปลี่ยนไปแต่ละภาคการศึกษา (หนังสือคู่มือโรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ 1996-2000: 2539, 3-6)

ปัจจุบัน ทางโรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ มีอาจารย์ประจำชาวไทย 10 คน ชาวต่างประเทศ 3 คน อาจารย์/วิทยากรพิเศษ 9 คน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตร 6 คน นักศึกษาระดับปริญญาตรี 73 คน นักศึกษาระดับปริญญาโทสาย A 8 คน และสาย B 18 คน

2. สังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย

สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย (The Evangelical Fellowship of Thailand—EFT) เป็นองค์กรใหญ่ทางศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ที่รัฐบาลรับรองเป็นองค์กรที่ 2 ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2512 (ค.ศ. 1969) อยู่ภายใต้สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์ที่เป็นชาวต่างประเทศ ชาวไทย องค์กรคริสเตียน และคริสตจักรสมาชิกในสังกัดที่ทำงานเผยแผ่ศาสนาคริสต์มีทั้งประเภทองค์กร และคริสตจักรท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.: 1)

1. ส่งเสริมการประสานงาน และความร่วมมือกัน
2. ส่งเสริมการเผยแพร่ข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์
3. ส่งเสริมการเจริญฝ่ายจิตวิญญาณของคริสเตียน
4. ส่งเสริมการผลิต และการใช้สื่อสารมวลชนของคริสเตียน
5. ส่งเสริมการสังคมสงเคราะห์และสาธารณประโยชน์

การบริหารงานของสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทยมีคณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการทั้งหมดจำนวน 15 คน และมี องค์การสมาชิกในสังกัดที่หลากหลาย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 8 องค์การดังนี้ (สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย, 2543: 1-8)

1. องค์การที่ทำพันธกิจด้านการประกาศโดยตรง เพื่อการเปิดคริสตจักร
2. องค์การที่ทำพันธกิจด้านพัฒนาสังคมและด้านสังคมสงเคราะห์ (การกุศล)
3. องค์การที่ทำพันธกิจด้านวรรณกรรมและสิ่งพิมพ์
4. องค์การที่ทำพันธกิจด้านวิทยุและโทรทัศน์
5. องค์การที่ทำพันธกิจด้านการประกาศพระกิตติคุณและสังคมสงเคราะห์
6. องค์การที่ทำพันธกิจด้านการแพทย์
7. องค์การที่ทำพันธกิจด้านการประกาศและรับใช้ร่วมกับคริสตจักร
8. องค์การที่ทำพันธกิจด้านการศึกษา (ศาสนศาสตร์)

นอกจากการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่คริสต์ศาสนาและช่วยเหลือสังคมแล้ว องค์การเหล่านี้ ยังมีกิจกรรมสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การสนับสนุนการเปิดสถาบันพระคริสต์ธรรมเพื่อให้นักศึกษาศาสนศาสตร์ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถาบันพระคริสต์ธรรมอื่น ๆ ทั้งหมดที่ไม่ได้สังกัดสภาคริสตจักรฯ สหคริสตจักรแบปติสต์ฯ และมูลนิธิคริสตจักรวันเสาร์ฯ จะอยู่ในสังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทยทั้งสิ้น โดยมีองค์การที่ทำหน้าที่ดูแลแตกต่างกันไป บางสถาบันอยู่ในการดูแลขององค์การที่ทำพันธกิจด้านการศึกษา (ศาสนศาสตร์) และบางสถาบันอยู่ในการดูแลของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้ องค์การอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านการศึกษาในสหกิจคริสเตียนฯ อย่างไรก็ตาม สำหรับสถาบันพระคริสต์ธรรมที่สังกัดสหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย ซึ่งมีนักศึกษาระดับปริญญาตรี 10 คนขึ้นไปในปัจจุบันมี 5 แห่ง ดังนี้

● **พระคริสต์ธรรมกรุงเทพ (Bangkok Bible College and Seminary)**

พระคริสต์ธรรมกรุงเทพ (Bangkok Bible College and Seminary) ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2514 (ค.ศ.1971) โดยมีชื่อภาษาอังกฤษว่า Bangkok Bible College หรือ บี.บี.ซี. เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรและปริญญาตรี ต่อมาเปิดหลักสูตรระดับปริญญาโทเพื่ออบรมผู้ที่จบระดับ

อุดมศึกษาหรือเทียบเท่า ปัจจุบันพระคริสตธรรมกรุงเทพ ได้เปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษให้เหมาะสมขึ้นเป็น Bangkok Bible College and Seminary (บี.บี.ซี.เอส.) พระคริสตธรรมกรุงเทพมีจำนวนนักศึกษาเต็มเวลา เฉลี่ยปีละ 120 คน และนักศึกษาบางเวลาประมาณ 20-30 คน มีผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันมากกว่า 300 คน ที่ออกไปทำงานตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย โดยทำหน้าที่เป็นศิษยาภิบาล ผู้ประกาศศาสนา ผู้ก่อตั้งคริสตจักร อาจารย์สอนพระคริสตธรรม บุคลากรด้านคริสเตียนศึกษา และทำงานในหน่วยงานหรือองค์การคริสเตียน ตลอดจนเป็นมิชชันนารีข้ามวัฒนธรรมไปยังประเทศอื่น ๆ

หลักสูตรที่เปิดสอน ได้แก่

1. ประกาศนียบัตรคริสตศาสนศาสตร์
2. ปริญญาคริสตศาสนศาสตร์บัณฑิต
3. ปริญญาคริสตศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต ใช้ระยะเวลาเรียน 2 ปี ฝึกภาคปฏิบัติ

แบบเร่งรัด 3 เดือน

4. ปริญญาโทศาสนศาสตร์ ใช้ระยะเวลาเรียน 3 ปี ฝึกภาคปฏิบัติแบบเร่งรัด

6 เดือน

5. การศึกษานอกสถาบัน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

5.1 ปริญญาตรีศาสนศาสตร์ต่อเนื่อง^{*}

5.2 ปริญญาโทด้านศิษยาภิบาลศาสตร์^{**}

6. เสริมความรู้ เป็นหลักสูตรสำหรับคริสเตียนทั่วไปที่ต้องการเพิ่มความรู้ทาง

พระคัมภีร์ และประสบการณ์ในการรับใช้พระเจ้า (พระคริสตธรรมกรุงเทพ, 2541: 16)

ปัจจุบันมีอาจารย์ประจำชาวไทย 5 คน ชาวต่างประเทศ 6 คน อาจารย์/วิทยากรพิเศษ 15 คน นักศึกษาระดับปริญญาตรี 85 คน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรและระดับปริญญาโท 35 คน

* เป็นการศึกษแบบต่อเนื่องสำหรับผู้ที่ได้รับวุฒิปริญญาตรีประกาศนียบัตรศาสนศาสตร์ โดยเรียนที่บ้านและเข้าสัมมนาตามกำหนดเรียนครบตามหลักสูตรจะได้รับวุฒิปริญญาตรี

** สำหรับผู้ที่มีวุฒิการศึกษาพระคริสตธรรมหรือศาสนศาสตร์ระดับปริญญาตรี และทำงานในคริสตจักรอย่างต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่า 3 ปี ใช้เวลาศึกษาช่วงปิดภาคเรียนปกติ เดือนเมษายน และตุลาคม ทุกปี ครั้งละ 2 วิชาจนครบหลักสูตร

● **พระคริสตธรรมเพนเตคอสในประเทศไทย (Thailand Pentecostal Bible College)**

พระคริสตธรรมเพนเตคอสในประเทศไทย (Thailand Pentecostal Bible College) เริ่มก่อตั้งขึ้นโดยการสอนพระคัมภีร์ภาษาอังกฤษของคณะครูชาวแคนาดา และได้พัฒนาขึ้นเป็นศูนย์อบรมศาสนทูต โดยมีหลักสูตรในการอบรมสั่งสอน 1 ปี ในปี พ.ศ. 2527 สถาบันได้เปลี่ยนชื่อเป็นพระคริสตธรรมเพนเตคอสในประเทศไทย และปรับปรุงหลักสูตรใหม่เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี ปัจจุบัน พระคริสตธรรมเพนเตคอสในประเทศไทยเปิดสอนหลักสูตร 2 ระดับ คือ ประกาศนียบัตรศาสนศาสตร์ และปริญญาตรีศาสนศาสตร์ ซึ่งแยกเป็น 2 สาขา คือ ศาสนศาสตร์ และคริสเตียนศึกษา (อนุสรณ์พิธีมอบวุฒิปัตถ์รุ่นที่ 23 27 มิถุนายน 1992 , 2535 : 13-15)

ปัจจุบันมีอาจารย์ประจำชาวไทย 4 คน ชาวต่างประเทศ 1 คน อาจารย์/วิทยากรพิเศษ 7 คน มีนักศึกษาทั้งหมด 60 คน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 56 คน

● **สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ไทย (Thailand Evangelical Seminary)**

สถาบันคริสตศาสนศาสตร์ไทย (Thailand Evangelical Seminary) ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยมีจุดประสงค์ที่จะเสริมสร้างผู้รับใช้พระเจ้า เพื่อให้ชาวประเสริฐขององค์พระเยซูคริสต์เจ้าได้ขยายออกไปทั่วประเทศไทย โดยเปิดสอนหลักสูตร 3 ระดับ ได้แก่ (พิธีมอบวุฒิปัตถ์ ครั้งที่ 3 (รุ่น 4-7) 16 สิงหาคม 2001, 2544: 25-28)

1. ระดับประกาศนียบัตร
2. ระดับปริญญาตรีศาสนศาสตร์
3. ระดับปริญญาโทศาสนศาสตร์

ปัจจุบันมีอาจารย์ประจำชาวไทย 6 คน และอาจารย์/วิทยากรพิเศษ 18 คน มีนักศึกษาทั้งหมด 32 คน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 14 คน

● **สถาบันพระคริสตธรรมคริสเตียนสัมพันธ์ (Thailand Assemblies of God Bible Institute)**

สถาบันพระคริสตธรรมคริสเตียนสัมพันธ์ (Thailand Assemblies of God Bible Institute) ก่อตั้งขึ้นโดยการริเริ่มของศาสนทูต และผู้นำคริสเตียนไทยหลายคนในปี พ.ศ. 2520 โดยตั้งชื่อสถาบันว่า "ศูนย์ศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย" ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 เปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันพระคริสตธรรมคริสเตียนสัมพันธ์ และเปิดสอนหลักสูตร 3 ระดับ ได้แก่

1. ประกาศนียบัตรศาสนศาสตร์
2. อนุปริญญาศาสนศาสตร์
3. ปริญญาตรีศาสนศาสตร์

นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรฝึกฝนผู้รับใช้ ซึ่งเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่เปิดสอนคริสเตียนทั่วไป (“สถาบันพระคริสตธรรมในประเทศไทย,” 2533: 37-38) ปัจจุบันมีอาจารย์ประจำชาวไทย 3 คน ชาวต่างประเทศ 2 คน อาจารย์/วิทยากรพิเศษจำนวน 10 คน และนักศึกษาทั้งหมด 47 คน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 17 คน

● สถาบันศาสนศาสตร์ลูเธอร์แรนในประเทศไทย (Lutheran Institute of Theological Education)

สถาบันศาสนศาสตร์ลูเธอร์แรนฯ (Lutheran Institute of Theological Education) เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2524 โดยกำหนดแผนและทำการฝึกอบรมต่อให้ผู้ร่วมงานในนาม คณะกรรมการฝึกอบรมศาสนศาสตร์ และแผนกศาสนศาสตร์ศึกษา ต่อมาตั้งเป็นสถาบันศาสนศาสตร์ลูเธอร์แรนในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2529 และในปี พ.ศ. 2531 สถาบันฯ ได้ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการ โดยเปิดสอนเต็มเวลาสำหรับผู้ที่ต้องการ ซึ่งมี 4 หลักสูตร ได้แก่ (สมุดโทรศัพท์คริสเตียนไทย 1999, 2542: 199)

1. หลักสูตรเตรียมสาวก
2. หลักสูตรพันธกิจคริสตจักร
3. หลักสูตรประกาศนียบัตรศาสนศาสตร์ 3 ปี
4. หลักสูตรปริญญาตรีศาสนศาสตร์ต่อเนื่อง

ปัจจุบันมีอาจารย์ประจำชาวไทย 4 คน ชาวต่างประเทศ 3 คน อาจารย์/วิทยากรพิเศษจำนวน 16 คน นักศึกษาทั้งหมด 24 คน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 14 คน

3. สังกัดสหคริสตจักรแบปติสต์ในประเทศไทย

สหคริสตจักรแบปติสต์ในประเทศไทย (Thailand Baptist Churches Association) ได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2514 มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองริชมอนด์ รัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา โดยสังกัดสหพันธคริสตจักรแบปติสต์ทางภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา (The Southern Baptists) ซึ่งได้ส่งคณะมิชชันนารีเข้ามาทำงานในประเทศไทยเมื่อประมาณ พ.ศ. 2492 ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน โดยมีผู้นำแบปติสต์ที่เป็นชาวไทยเข้าร่วมทำงานต่าง ๆ กับมิชชันนารี สหคริสตจักรแบปติสต์ฯ มีนโยบายที่จะประสานงาน ส่งเสริม และให้การสนับสนุนการประกาศความเชื่อของศาสนาคิสต์ร่วมกัน โดยมีได้เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับระบบการบริหารของคริสตจักร (เอกสารการสอนชุดวิชาความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย หน่วยที่ 8-15, 2538 : 438)

คริสตจักรแห่งแรกที่ก่อตั้งขึ้นในประเทศไทย คือ คริสตจักรแบปติสต์กรุงเทพฯ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นพระคุณคณะแบปติสต์ ปัจจุบันมีคริสตจักร 63 แห่ง และกลุ่มคริสเตียน 19 กลุ่ม นอกจากการเผยแพร่ศาสนาซึ่งเป็นกิจกรรมโดยตรงแล้ว สหคริสตจักรแบปติสต์ฯ ได้ให้บริการแก่สังคม โดยแบ่งการบริหารงานออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ

1. หน่วยงานส่วนกลาง มีหน่วยงานย่อย 6 หน่วยงาน คือ
 - 1.1 สื่อมวลชนแบปติสต์
 - 1.2 คริสเตียนศึกษา
 - 1.3 โรงเรียนพระคริสตธรรม
 - 1.4 ศูนย์รวมนักศึกษาแบปติสต์
 - 1.5 ร้านหนังสือแบปติสต์บุ๊กสโตร์
 - 1.6 ศูนย์ช่วยเหลือผู้อพยพในกรุงเทพฯ
2. หน่วยงานส่วนภูมิภาค มีหน่วยงานย่อย 4 หน่วยงาน คือ
 - 2.1 โรงพยาบาลคริสเตียนบางคล้า ฉะเชิงเทรา
 - 2.2 คลินิกโรคเรื้อน ชลบุรี
 - 2.3 ค่ายอบรมคริสเตียน บางละมุง ชลบุรี
 - 2.4 ศูนย์ช่วยเหลือผู้อพยพต่างจังหวัด ที่จังหวัดจันทบุรี ระยอง ตราด และสงขลา

นอกเหนือจากการช่วยเหลือสังคมในด้านการแพทย์ เช่น การให้ทุนในการรักษาคนยากจน การจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ให้บริการแก่ประชาชนในถิ่นทุรกันดาร และการตั้งคลินิกรักษาคนโรคเรื้อน แล้ว สหคริสตจักรฯ ยังดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ งานด้านการสังคมสงเคราะห์ เช่น การให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่คนในชุมชนแออัด คนชนบท และผู้ลี้ภัย งานด้านการพัฒนาและช่วยเหลือเกษตรกรในชนบท โดยได้เริ่มการพัฒนาการเกษตรโดยผู้เชี่ยวชาญและการให้อุปกรณ์การเกษตร งานด้านการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งจัดขึ้นที่ศูนย์รวมนักศึกษาแบปติสต์ วิทยาเขตกรุงเทพฯ เพื่อให้ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป และงานด้านการสอนคริสตศาสนศาสตร์ซึ่งได้เปิดสถาบันที่สอนทางด้านคริสตศาสนศาสตร์ 1 แห่ง คือ โรงเรียนคริสตศาสนศาสตร์ แบปติสต์

● **โรงเรียนคริสตศาสนศาสตร์แบปติสต์ (Thailand Baptist Theological Seminary)**

โรงเรียนคริสตศาสนศาสตร์แบปติสต์ (Thailand Baptist Theological Seminary) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2495 โดยสภาองค์การประกาศศาสนาในต่างประเทศของคอนเวนชัน คณะแบปติสต์ภาคใต้ (The Southern Baptists) ได้เล็งเห็นถึงความต้องการของคริสตจักรที่จำเป็นต้องมีศิษยาภิบาล และผู้นำที่ได้รับการฝึกอบรมสำหรับพันธกิจต่าง ๆ ในคริสตจักร จึงให้ตั้งสถาน

ศึกษาพระคริสตธรรมในกรุงเทพฯ เปิดสอนอย่างเป็นทางการเป็นภาษาจีน ณ อาคารของ
คริสตจักรพระคุณแบ็บติสต์ ในปี พ.ศ. 2504 ทางสถาบันได้ย้ายมาสอนในสถานที่เดียวกับ
ปัจจุบัน ซึ่งตั้งอยู่บนถนนสาทรใต้ และใช้ชื่อสถาบันว่าศูนย์กลางคริสตศาสนศาสตร์คณะแบ็บติสต์
ต่อมาในปี พ.ศ. 2507 ได้เปลี่ยนชื่อสถาบันเป็น โรงเรียนคริสตศาสนศาสตร์ แบ็บติสต์
และเปิดสอน 3 หลักสูตร ได้แก่ (พหิตินิมิต 2000: ครอบคลุม 40 ปี โรงเรียนคริสตศาสนศาสตร์ แบ็บ
ติสต์, 2535: 22)

1. ประกาศนียบัตรศาสนศาสตร์
2. ปริญญาตรีศาสนศาสตร์
3. ปริญญาโทศาสนศาสตร์

ปัจจุบันมีอาจารย์ประจำชาวไทย 4 คน ชาวต่างประเทศ 3 คน อาจารย์/วิทยากรพิเศษ
10 คน นักศึกษาทั้งหมด 93 คน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 22 คน

4. สังกัดมูลนิธิคริสตจักรวันเสาร์แห่งประเทศไทย

มูลนิธิคริสตจักรวันเสาร์แห่งประเทศไทย (Seventh-Day Adventist Church of Thailand)
มีสำนักงานใหญ่เรียกว่า คริสตจักรวันเสาร์ทั่วโลก หรือคริสตจักรทั่วโลก มีหน้าที่หลักใน
การเผยแพร่ศาสนา โดยเปิดสอนพระคริสตธรรมคัมภีร์ทางไปรษณีย์ นอกจากนี้ มูลนิธิคริสตจักร
วันเสาร์ฯ ยังจัดกิจกรรมทางด้านงานบริการสังคมอีก 3 ด้านได้แก่ ด้านการแพทย์ ได้จัดตั้ง
โรงพยาบาลมิชชัน ทั้งที่กรุงเทพฯ ภูเก็ต และสงขลา และทันตกรรมคลินิกที่เชียงใหม่ ด้านสังคม
สงเคราะห์ได้ดำเนินงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ ตลอดจนการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน
ยากจน การให้เสื้อผ้า อาหาร ยารักษาโรค และการนำคณะแพทย์ออกให้บริการแก่ประชาชนใน
ชนบทโดยไม่คิดมูลค่า ในด้านการศึกษา ได้เปิดโรงเรียนเพื่อให้นักเรียน เช่น โรงเรียน
แอ็ดเวนตีสมิชชัน โรงเรียนนานาชาติเอมมัย วิทยาลัยมิชชัน เป็นต้น (เอกสารการสอนชุดวิชา
ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย หน่วยที่ 8-15, 2539: 438-439)

● คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก (Mission College, Muak Lek Campus)

วิทยาลัยมิชชัน เป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาของคริสเตียน ที่มีการเรียนการสอนใน
สภาพแวดล้อมแบบคริสเตียน ประกอบด้วยสถาบัน 2 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยมิชชันคณะพยาบาล
ศาสตร์ ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ และวิทยาลัยมิชชันวิทยาเขตมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี สำหรับคณะ
ศาสนศาสตร์ ตั้งอยู่ที่วิทยาเขตมวกเหล็ก โดยมีจุดประสงค์ในการส่งเสริมด้านจิตวิญญาณ และ
การศึกษาพระคัมภีร์ ในระยะแรกเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทย ต่อมาได้มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่

โดยแยกเป็น 2 หลักสูตรใหญ่คือ 1) หลักสูตรภาษาไทย แบ่งเป็นหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มีสาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการบัญชี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มีสาขาวิชาภาษาอังกฤษ และหลักสูตรพยาบาลบัณฑิต มีสาขาวิชาการพยาบาล และ 2) หลักสูตรนานาชาติ แบ่งเป็นหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มีสาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการจัดการ และสาขาวิชาระบบคอมพิวเตอร์สารสนเทศ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต มีสาขาวิชาชีววิทยา และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มีสาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาจิตวิทยาและการศึกษา สาขาวิชาศาสนศาสตร์ประยุกต์ และสาขาวิชาศาสนศาสตร์ (Mission college: academic bulletin 2001-2002, 2001: 19-20)

ปัจจุบัน สาขาวิชาศาสนศาสตร์ประยุกต์ และสาขาวิชาศาสนศาสตร์มีอาจารย์ประจำชาวไทย 3 คน ชาวต่างประเทศ 3 คน และมีนักศึกษาระดับปริญญาตรีเฉพาะชั้นปีที่ 2-4 ในหลักสูตรภาษาไทย 10 คน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นหลักสูตรนานาชาติ จึงไม่นับรวมนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มาเข้าไว้ด้วยกัน

การใช้และความต้องการสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา

สารสนเทศเป็นปัจจัยพื้นฐานในการเรียนการสอน การค้นคว้าและการวิจัย ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ จะต้องอาศัยแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย และไม่จำกัดสาขาวิชา เพื่อเป็นพื้นฐานในการค้นคว้า และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างกันไปตามบทบาทของตน กล่าวคือ นอกจากอาจารย์และนักศึกษาใช้และต้องการสารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้แล้ว อาจารย์จะใช้และต้องการสารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์ในการสอน การวิจัย การให้ความรู้ และการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา (Millis and Cottell, 1998: 240) ส่วนนักศึกษาจะใช้และต้องการสารสนเทศเพื่อประกอบการศึกษา การค้นคว้า และการทำรายงาน (Breivik, 1998: 97) ทั้งอาจารย์และนักศึกษาจึงจำเป็นต้องแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ (พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์, 2533: 15)

1. แหล่งสารสนเทศบุคคล คือบุคคลที่ให้ประสบการณ์ ความรู้ ความคิด คำปรึกษา หรือการพบปะพูดคุยกับบุคคลที่ให้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการได้ ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ เพื่อน หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา

2. แหล่งสารสนเทศสถาบัน คือแหล่งที่เป็นหน่วยงานหรือองค์กร สมาคมวิชาชีพ ห้องสมุด และศูนย์สารสนเทศ ตลอดจนบุคคลที่ทำงานในหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันนั้น

3. แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน ได้แก่วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ แหล่งดังกล่าวนี้จะได้รับความสนใจในการศึกษาวิจัยมาก เพราะสื่อมวลชน เป็นตัวกลางหรือสื่อ (Channel) ที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และการแพร่กระจายข่าวสาร

สำหรับในงานวิจัยนี้ แหล่งสารนิเทศที่เป็นสถาบัน ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุดภายในสถาบัน พระคริสต์ธรรม ห้องสมุดคริสตจักร หรือหน่วยงานจดหมายเหตุในองค์การคริสเตียน จัดเป็นแหล่ง สารนิเทศเฉพาะด้าน เพราะสารนิเทศส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านคริสตศาสนา และกลุ่ม ผู้ใช้จำกัดอยู่เฉพาะผู้ที่เป็นคริสเตียนและผู้ทีสนใจทางด้านคริสตศาสนาเท่านั้น

ห้องสมุดภายในสถาบันพระคริสต์ธรรม คือห้องสมุดสังกัดสถาบันพระคริสต์ธรรมแต่ละ แห่ง ที่เน้นการจัดหาสารนิเทศเฉพาะด้านคริสตศาสนศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนของ อาจารย์และนักศึกษาภายในสถาบัน ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นห้องสมุดเล็ก ๆ ที่อยู่ในอาคารเรียน มีทรัพยากรสารนิเทศประเภทต่าง ๆ ประมาณ 2,000-25,000 ชื่อเรื่อง มีบรรณารักษ์ 1 คน และ เจ้าหน้าที่ 1-3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ได้จบหลักสูตรทางด้านบรรณารักษศาสตร์มาโดยตรง แต่ได้รับ มอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบงานห้องสมุดควบคู่ไปกับงานสอนหรืองานด้านอื่น ๆ

ส่วนห้องสมุดคริสตจักร คือ ห้องสมุดที่คริสตจักรแต่ละแห่งจัดไว้เพื่อบริการสารนิเทศที่ เป็นความรู้ทั่วไปทางด้านคริสตศาสนา และบริการสารนิเทศที่เสริมสร้างผู้อ่านในด้านจิตใจ และ ด้านศีลธรรม อาจแตกต่างกันไปตามความพร้อมทางด้านบุคลากรและด้านงบประมาณของ คริสตจักรแต่ละแห่ง (ธงชัย ประดับชนานรัตน์, 2540: 23-25) กล่าวคือ บางแห่งมีทรัพยากร สารนิเทศประมาณ 1,000 ชื่อเรื่อง มีบริการ ยืม-คืนทรัพยากรสารนิเทศ และบริการช่วยการค้นคว้าและตอบคำถาม มีระเบียบการและเวลาทำการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้บริการแก่ สมาชิกในคริสตจักรและบุคคลทั่วไปที่สนใจ เช่น ห้องสมุดคริสตจักรไมตรีจิต ห้องสมุดคริสตจักร สะพานเหลือง เป็นต้น ส่วนบางแห่งที่คริสตจักรยังไม่พร้อม ห้องสมุดจะให้บริการเฉพาะวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันที่มีการนมัสการของสมาชิก และทรัพยากรสารนิเทศที่มีอยู่นั้นยังขาดระบบในการจัดเก็บ และค้นหาที่มีประสิทธิภาพ เช่น ห้องสมุดคริสตจักรที่ 2 สามย่าน ห้องสมุดคริสตจักรคลองเตย เป็นต้น

นอกจากนั้น แหล่งสารนิเทศสถาบันที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งคือ หน่วยงานจดหมายเหตุใน องค์การคริสเตียน มีหน้าที่จัดเก็บและให้บริการทรัพยากรสารนิเทศทางด้านประวัติศาสตร์ของ คริสตศาสนาในประเทศไทย มีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยคือ หน่วยงานจดหมายเหตุและ ประวัติศาสตร์ สังกัดพันธกิจเสริมสร้างคริสตจักรและชุมชน สภาคริสตจักรในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ จังหวัดเชียงใหม่ มีทรัพยากรสารนิเทศประเภทสื่อตีพิมพ์ คือ เอกสาร และหนังสือเป็นส่วนใหญ่ และบางส่วนเป็นทรัพยากรสารนิเทศประเภทสื่อไม่ตีพิมพ์ คือ เทป และไมโครฟิล์ม มีผู้ดูแล รับผิดชอบเป็นผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้าฝ่ายประวัติศาสตร์ 1 คน และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานฯ จำนวน 11 คน

ห้องสมุดภายในสถาบันพระคริสต์ธรรม

จากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศ และบุคลากรของห้องสมุดภายในสถาบันพระคริสต์ธรรมทั้ง 9 แห่ง ซึ่งเป็นแหล่งสารสนเทศสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาในสถาบันพระคริสต์ธรรม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ห้องสมุดคณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี่ มีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสื่อตีพิมพ์ สื่อไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งสิ้นประมาณ 2,900 ชื่อเรื่อง มีบรรณารักษ์ 1 คน และเจ้าหน้าที่ 1 คน ทำหน้าที่ให้บริการ

2. ห้องสมุดโรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ มีทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อตีพิมพ์จำนวน 9,817 ชื่อเรื่อง สื่อไม่ตีพิมพ์จำนวน 387 ชื่อเรื่อง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์จำนวน 44 ชื่อเรื่อง รวมทั้งสิ้น 10,248 ชื่อเรื่อง มีบรรณารักษ์ 1 คน และผู้ช่วยบรรณารักษ์ 1 คน ทำหน้าที่ให้บริการ

3. ห้องสมุดพระคริสต์ธรรมกรุงเทพ มีทรัพยากรสารสนเทศรวมทั้งสิ้น 21,736 ชื่อเรื่อง แบ่งเป็นสื่อตีพิมพ์จำนวน 19,461 ชื่อเรื่อง และสื่อไม่ตีพิมพ์จำนวน 2,275 ชื่อเรื่อง บุคลากรผู้ดำเนินงานและให้บริการคือบรรณารักษ์จำนวน 3 คน และเจ้าหน้าที่จำนวน 7 คน

4. ห้องสมุดพระคริสต์ธรรมเพ็นเตคอสต์ มีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 1,393 ชื่อเรื่อง มีบรรณารักษ์จำนวน 1 คน ทำหน้าที่ให้บริการ

5. ห้องสมุดสถาบันคริสตศาสนศาสตร์ไทย มีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทรวมทั้งสิ้น 5,518 ชื่อเรื่อง มีผู้ให้บริการคือบรรณารักษ์จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่จำนวน 1 คน

6. ห้องสมุดสถาบันพระคริสต์ธรรมคริสเตียนสัมพันธ์ มีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศทั้งสิ้น 2,799 ชื่อเรื่อง แบ่งเป็นสื่อตีพิมพ์จำนวน 2,692 ชื่อเรื่อง และสื่อไม่ตีพิมพ์ 107 ชื่อเรื่อง ผู้ที่ให้บริการคือบรรณารักษ์จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่จำนวน 2 คน

7. ห้องสมุดสถาบันศาสนศาสตร์ลูเธอรัน มีสื่อตีพิมพ์จำนวน 6,510 ชื่อเรื่อง มีบรรณารักษ์จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่จำนวน 1 คน ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบและให้บริการ

8. ห้องสมุดโรงเรียนคริสตศาสนศาสตร์ แบ็บติสต์ มีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศทั้งสิ้น 16,212 ชื่อเรื่อง แบ่งเป็นสื่อตีพิมพ์จำนวน 15,793 ชื่อเรื่อง และสื่อไม่ตีพิมพ์ 419 ชื่อเรื่อง มีบรรณารักษ์จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่จำนวน 4 คน ให้บริการ

9. ห้องสมุดวิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก ให้บริการแก่คณาจารย์และนักศึกษาทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนในวิทยาลัย มีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศทั้งสิ้น 42,088 ชื่อเรื่อง แบ่งเป็นสื่อตีพิมพ์จำนวน 40,085 ชื่อเรื่อง สื่อไม่ตีพิมพ์จำนวน 1,002 ชื่อเรื่อง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 1,001 ชื่อเรื่อง มีบรรณารักษ์ 3 คน และเจ้าหน้าที่ 20 คน ทำหน้าที่ดำเนินงานและให้บริการ สำหรับทรัพยากรสารสนเทศในหมวด 200 ซึ่งมีเนื้อหาทางด้านคริสตศาสนานั้นมีจำนวน 3,400 ชื่อเรื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากงานวิจัยที่ศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถแบ่งได้เป็น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และความต้องการสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาในศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และความต้องการสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษา

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้และความต้องการสารสนเทศนั้นมีอยู่จำนวนมาก แต่งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้และความต้องการสารสนเทศที่มีกลุ่มประชากรเป็นอาจารย์และนักศึกษาโดยตรงที่ผู้วิจัยพบ มี 2 เรื่อง ดังต่อไปนี้

ลำพิ่ง พ่วงบางโพ (2536) ศึกษาความต้องการและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยเอกชน ในด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ วิธีการแสวงหาสารสนเทศและปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศ และปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน 9 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มี วัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ในขณะที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพื่อการทำรายงาน ทั้งอาจารย์และนักศึกษาต้องการสารสนเทศแต่ละเนื้อหาวิชาในรูปแบบตำราวิชาการที่เป็นภาษาไทยในระดับค่อนข้างมาก สำหรับแหล่งสารสนเทศที่ใช้พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารสนเทศส่วนตัวและใช้ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยในระดับค่อนข้างมาก ในขณะที่นักศึกษาใช้ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยในระดับค่อนข้างมาก การพิจารณาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศพบว่า อาจารย์เลือกใช้แหล่งสารสนเทศใกล้เคียงตัวเป็นอันดับแรก ส่วนนักศึกษาเลือกใช้แหล่งที่มีสารสนเทศมากเป็นหลัก ส่วนปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศพบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาสารสนเทศในสาขาที่ต้องการมีไม่เพียงพอ เก่าและล้าสมัย ตลอดจนระบบการจัดเก็บทรัพยากรห้องสมุดไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอทำให้ยากแก่การค้นหา

อัญชลี อนันตศิริ (2532) ศึกษาความต้องการและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาและอาจารย์ประจำ วิทยาลัยการทัพอากาศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและการใช้สารสนเทศในด้านเนื้อหาวิชา รูปแบบ และภาษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาและอาจารย์ประจำ วิทยาลัยการทัพอากาศ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาใช้สารสนเทศสาขาลังคมศาสตร์มากที่สุด ใช้วัสดุตีพิมพ์รูปแบบตำราของวิทยาลัยการทัพอากาศ และหนังสือพิมพ์ และใช้วัสดุไม่ตีพิมพ์รูปแบบสไลด์ และแผ่นใสมากที่สุด ในด้านภาษาพบว่าใช้

สารนิเทศภาษาไทยมากที่สุด ส่วนอาจารย์ประจำใช้สารนิเทศสาขาวิชาสังคมศาสตร์ การบริหารทั่วไป สภาวะแวดล้อมของความมั่นคงแห่งชาติ สภาวะแวดล้อมจากภายนอกประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทหาร หลักและวิธีทำเอกสารวิจัยมากที่สุด ใช้วัสดุตีพิมพ์รูปแบบหนังสือพิมพ์และวารสารวิชาการ และใช้วัสดุไม่ตีพิมพ์รูปแบบเทปโทรทัศน์ สไลด์ และแผ่นใสมากที่สุด สำหรับภาษาของสารนิเทศพบว่า อาจารย์ใช้สารนิเทศภาษาไทยมากที่สุด ในด้านความต้องการสารนิเทศพบว่า นักศึกษาต้องการสารนิเทศสาขาวิชาภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ การบริหารทั่วไป และการบริหารงานบุคคลมากที่สุด ส่วนวัสดุตีพิมพ์ต้องการในรูปแบบวารสารวิชาการมากที่สุด และรูปแบบของวัสดุไม่ตีพิมพ์ที่ต้องการมากที่สุดคือ เทปโทรทัศน์ สำหรับอาจารย์ต้องการสารนิเทศสาขาวิชาภูมิประเทศภายในและภายนอกประเทศ การบริหารงานบุคคล และยุทธศาสตร์ทหารมากที่สุด ส่วนวัสดุตีพิมพ์ต้องการรูปแบบหนังสือพิมพ์และหนังสือมากที่สุด และรูปแบบของวัสดุไม่ตีพิมพ์ที่ต้องการมากที่สุดคือ สไลด์ และแผ่นใส นอกจากนี้ ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศพบว่า นักศึกษามีการใช้สารนิเทศเพื่อประกอบการศึกษาตามหลักสูตรมากที่สุด ในขณะที่อาจารย์ใช้สารนิเทศเพื่อการปฏิบัติงานมากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาในศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์

งานวิจัยของ Chesley (1993) ศึกษาและสำรวจคุณลักษณะและข้อมูลทั่วไปของห้องสมุดในสถาบันพระคริสต์ธรรม 107 แห่ง ที่ได้รับการรับรองโดยสมาคมวิทยาลัยพระคริสต์ธรรม (AABC: Association of Bible Colleges) ในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อรวบรวมและปรับปรุงข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และประวัติของห้องสมุดเหล่านั้น โดยได้จัดส่งแบบสอบถามไปให้ห้องสมุดต่าง ๆ ดังกล่าว และได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 80 ชุด ผลการวิจัย พบว่าห้องสมุดร้อยละ 90 ยังไม่มีการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติในการดำเนินงานบริการต่าง ๆ ในห้องสมุด และร้อยละ 70 มีการใช้ระบบการจัดหมู่โดยใช้ระบบทศนิยมดิวอี้ ห้องสมุดมีบรรณารักษ์หรือมีเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในห้องสมุดเพียงคนเดียว ไม่มีผู้ช่วย และร้อยละ 47 ของเจ้าหน้าที่เหล่านั้นไม่ได้ทำงานเต็มเวลาในห้องสมุด นอกจากนี้ ยังพบว่าเจ้าหน้าที่ที่ตอบแบบสอบถามกลับมานั้นมีอายุระหว่าง 40-60 ปี เป็นอัตราร้อยละ 62 และมีห้องสมุดจำนวน 9 แห่ง ที่เจ้าหน้าที่ใกล้จะเกษียณแล้ว ในส่วนของข้อเสนอแนะ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดแต่ละแห่งมีความต้องการจะจัดตั้งหรือปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดที่มีอยู่ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดในสถาบันพระคริสต์ธรรมให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นความต้องการในด้านอาคารสถานที่ให้มีความกว้างขวางและเป็นสัดส่วนมากขึ้น ด้านการเพิ่มจำนวนบุคลากรห้องสมุดที่มีทั้งความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และคริสตศาสนศาสตร์ควบคู่กัน และด้านการพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศเฉพาะทางในด้านคริสตศาสนศาสตร์ที่สนองตอบความต้องการของผู้ใช้มากขึ้น

วรรณภา ชานวิฑิตกุล (2528) ศึกษาเรื่องการใช้บริการห้องสมุดในสถานศึกษา พระคริสตธรรมในกรุงเทพมหานครของอาจารย์และนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาในการใช้ ความต้องการ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลจากการศึกษามาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดบริการของห้องสมุดในสถานศึกษาพระคริสตธรรมในกรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามแก่นักศึกษาและอาจารย์ของโรงเรียนพระคริสตธรรมกรุงเทพ โรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ และโรงเรียนคริสตศาสนศาสตร์ แบ็บติสต์ พบว่า นักศึกษาจำนวนมากที่สุดมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อทำการบ้านหรือเขียนรายงาน ส่วนอาจารย์จำนวนมากที่สุดใช้ห้องสมุดเพื่อใช้หนังสืออ้างอิงที่ห้องสมุดไม่ให้ยืมออก เพื่อยืมหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และเพื่อใช้ในการสอนหรือวิจัย อาจารย์และนักศึกษาต้องการให้ห้องสมุดจัดหาสิ่งพิมพ์ภาษาไทยด้านคริสตศาสนศาสตร์ และวิทยานิพนธ์ของสถานศึกษาพระคริสต์ธรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้เสนอแนะให้เพิ่มบุคลากรห้องสมุดที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ควบคู่กับการมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ทางคริสตศาสนศาสตร์ ให้ปรับปรุงงานบริการ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด และการผลิตสิ่งพิมพ์ทางวิชาการในแขนงต่าง ๆ ของคริสตศาสนศาสตร์ในประเทศไทย

ลิลี่ แก้วประภากร (2535) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาในสถานศึกษาพระคริสตธรรมในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการปรับตัว และด้านการเงินและที่พักอาศัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถานพระคริสตธรรม 3 แห่งคือ พระคริสตธรรมกรุงเทพ โรงเรียนกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ และโรงเรียนคริสตศาสนศาสตร์ แบ็บติสต์ รวมนักศึกษาทั้งหมด 101 คน โดยการวัดระดับปัญหาและระดับความต้องการ ทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาในสถานศึกษาพระคริสตธรรมมีปัญหาทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงระดับจากมากไปน้อยได้เป็น ด้านการเรียนการสอน ด้านการปรับตัวในสังคม ด้านการเงินและที่พักอาศัย และด้านสุขภาพ ส่วนความต้องการรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงระดับจากมากไปน้อยได้เป็น ด้านการปรับตัวในสังคม ด้านการเรียนการสอน ด้านสุขภาพ และด้านการเงินและที่พักอาศัย ปัญหาในด้านการเรียนการสอนที่นักศึกษาประสบในระดับมากที่สุดได้แก่ อาจารย์ให้งานมากเกินไปจนเกิดความหนักใจ การแบ่งเวลาสำหรับการเรียน การทำงาน และการพักผ่อนไม่ดี การมีพื้นฐานความรู้ไม่ดีพอ และปัญหาที่ประสบในระดับปานกลางคือ อาจารย์ไม่ใช้อุปกรณ์การสอน และห้องสมุดมีหนังสือไม่เพียงพอกับความต้องการ ในส่วนของความต้องการนั้น นักศึกษาต้องการให้มีการสอนคอมพิวเตอร์ ต้องการอุปกรณ์ที่ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง เช่น เทปบันทึกเสียง โทรทัศน์ วีดิทัศน์ ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียนให้ได้ผล ต้องการพัฒนาความรู้ของตนเองจากสื่อต่าง ๆ นอกชั้นเรียน และต้องการให้อาจารย์ใช้สื่อการสอน ในระดับปานกลางทั้งหมด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สามารถสรุปแยกประเด็นในการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

ด้านวัตถุประสงค์ จากงานวิจัยของลำพิ่ง พ่วงบางโพ (2536) พบว่า อาจารย์คณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่ใช้สารนิเทศเพื่อการสอน ในขณะที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพื่อการทำรายงาน ในงานวิจัยของอัญชลี อนันตศิริ (2532) พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยการทัพอากาศใช้สารนิเทศเพื่อประกอบการศึกษาตามหลักสูตรมากที่สุด ในขณะที่อาจารย์ใช้สารนิเทศเพื่อปฏิบัติงานมากที่สุด ส่วนในงานวิจัยของวรรณภา ชานวิฑิตกุล (2528) พบว่า นักศึกษาในสถานศึกษาพระคริสต์ธรรมจำนวนมากที่สุด มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อการทำกรบ้านและเขียนรายงาน ในขณะที่อาจารย์จำนวนมากที่สุดใช้ห้องสมุดเพื่อให้นักศึกษาอ้างอิงที่ห้องสมุดไม่ให้ยืมออก เพื่อยืมหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และเพื่อใช้ในการสอนหรือวิจัย

ด้านรูปแบบ จากงานวิจัยของลำพิ่ง พ่วงบางโพ (2536) พบว่า อาจารย์และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยเอกชน ต้องการสารนิเทศในรูปแบบตำราวิชาการในระดับค่อนข้างมาก ในงานวิจัยของอัญชลี อนันตศิริ (2532) พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยการทัพอากาศใช้วัสดุตีพิมพ์รูปแบบตำราของวิทยาลัยการทัพอากาศ และหนังสือพิมพ์ และใช้วัสดุไม่ตีพิมพ์รูปแบบสไลด์และแผ่นใส ในขณะที่อาจารย์ใช้วัสดุตีพิมพ์รูปแบบหนังสือพิมพ์ และวารสารวิชาการ และใช้วัสดุไม่ตีพิมพ์รูปแบบเทปโทรทัศน์ สไลด์ และแผ่นใสมากที่สุด ส่วนในด้านความต้องการ นักศึกษาต้องการวัสดุตีพิมพ์ในรูปแบบวารสารวิชาการ และวัสดุไม่ตีพิมพ์รูปแบบเทปโทรทัศน์มากที่สุด ในขณะที่อาจารย์ต้องการวัสดุตีพิมพ์รูปแบบหนังสือพิมพ์ และหนังสือ และวัสดุไม่ตีพิมพ์รูปแบบสไลด์ และแผ่นใสมากที่สุด และในงานวิจัยของวรรณภา ชานวิฑิตกุล (2528) พบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษาในสถานศึกษาพระคริสต์ธรรมต้องการให้ห้องสมุดจัดหาสิ่งพิมพ์ภาษาไทยด้านคริสตศาสนศาสตร์ และวิทยานิพนธ์ของสถานศึกษาพระคริสต์ธรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ในงานวิจัยของลิลี่ แก้วประภากร (2535) พบว่านักศึกษาต้องการอุปกรณ์ที่ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง เช่น เทปบันทึกเสียง โทรทัศน์ วีดิทัศน์ และต้องการพัฒนาความรู้ของตนเองจากสื่อต่าง ๆ นอกชั้นเรียนในระดับปานกลาง

ด้านเนื้อหา จากผลงานวิจัยของอัญชลี อนันตศิริ (2532) พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยการทัพอากาศใช้สารนิเทศสาขาสังคมศาสตร์ ในขณะที่อาจารย์ใช้สารนิเทศสาขาสังคมศาสตร์ การบริหารทั่วไป สภาวะแวดล้อมของความเป็นมาแห่งชาติ สภาวะแวดล้อมจากภายนอกประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทหาร และหลักและวิธีการทำเอกสารวิจัยมากที่สุด ส่วนความต้องการนั้น นักศึกษามีความต้องการสารนิเทศสาขาภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ การบริหารทั่วไป และการบริหารบุคคลมากที่สุด ในขณะที่อาจารย์มีความต้องการสารนิเทศสาขาวิชาภูมิประเทศภายในและภายนอกประเทศ การบริหารงานบุคคล และยุทธศาสตร์ทหารมากที่สุด และในงานวิจัยของ

วรรณ ขานวิฑิตกุล (2528) พบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษาในสถานศึกษาพระคริสต์ธรรม ต้องการให้ห้องสมุดจัดหาสิ่งพิมพ์ด้านคริสตศาสนศาสตร์ที่เป็นภาษาไทยเพิ่มขึ้น

ด้านภาษา จากงานวิจัยของอัญชลี อนันตศิริ (2532) ที่พบว่า ภาษาของสารนิเทศที่ นักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยการทัพอากาศใช้มากที่สุดคือภาษาไทย ส่วนงานวิจัยของลำพิ่ง พ่วงบางโพ (2536) พบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยเอกชน ต้องการสารนิเทศภาษาไทยในระดับค่อนข้างมาก นอกจากนี้ ในงานวิจัยของวรรณ ขานวิฑิตกุล (2528) ยังพบว่าทั้งอาจารย์และนักศึกษาในสถานศึกษาพระคริสต์ธรรมมีความต้องการให้ ห้องสมุดจัดหาสิ่งพิมพ์ภาษาไทยด้านคริสตศาสนศาสตร์เพิ่มขึ้น

ด้านแหล่งสารนิเทศ จากงานวิจัยของลำพิ่ง พ่วงบางโพ (2536) พบว่า อาจารย์คณะ บริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรสารนิเทศส่วนตัว และใช้ห้องสมุดกลาง ของมหาวิทยาลัยในระดับค่อนข้างมาก ส่วนนักศึกษาใช้ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยในระดับ ค่อนข้างมากเช่นกัน

ปัญหาในการใช้สารนิเทศ จากงานวิจัยของลำพิ่ง พ่วงบางโพ (2536) พบว่า อาจารย์และ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่ ประสบปัญหาสารนิเทศในสาขาที่ ต้องการมีไม่เพียงพอ เก่าและล้าสมัย ตลอดจนเห็นว่าระบบการจัดเก็บทรัพยากรห้องสมุดไม่มี ประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้ยากแก่การค้นหา และในงานวิจัยของลิลี่ แก้วประภากร (2535) พบว่า ปัญหาที่นักศึกษาในสถานศึกษาพระคริสต์ธรรมประสบในระดับปานกลาง คือ ห้องสมุดมีหนังสือ ไม่เพียงพอกับความต้องการ